

เศรษฐศาสตร์ออสเตรียนและการเป็นผู้ประกอบการ

ชัยวัฒน์ ไบไม¹

บทคัดย่อ

การเป็นผู้ประกอบการมีรากฐานที่สำคัญมาจากเศรษฐศาสตร์สำนักออสเตรียน แม้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์หลายอย่างจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจถึงการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ในการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นพลวัต และมีตัวขับเคลื่อนหลักเป็นปัจเจกชนนั้นอยู่นอกเหนือขอบเขตการวิเคราะห์จากเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ซึ่งเศรษฐศาสตร์ออสเตรียนได้เข้ามาเติมเต็มในประเด็นนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสำนักอื่นๆ การพัฒนาทฤษฎีของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียนให้ความสำคัญอย่างมากต่อบทบาทของปัจเจกชนที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์หลักของบทความนี้เพื่ออธิบายและแจกแจงลักษณะเฉพาะของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียน นอกจากนี้ เนื้อหาในบทความยังระบุให้เห็นถึงมุมมองที่แตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์กระแสหลักกับสำนักออสเตรียนด้วย จากการศึกษาพบว่า วิธีวิทยาที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว และยังถือว่าเป็นรากฐานของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียน คือ “ศาสตร์ว่าด้วยการกระทำของมนุษย์” (Praxeology) อันเป็นแนวคิดที่ต่อยอดไปสู่ความสำคัญต่อบทบาทเรื่องโอกาสในการประกอบการ ซึ่งถือเป็นสาระสำคัญในการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์ออสเตรียน; การเป็นผู้ประกอบการ; ศาสตร์ว่าด้วยการกระทำของมนุษย์

ชื่อผู้ติดต่อบทความ: ชัยวัฒน์ ไบไม

E-mail: cbaimai@yahoo.com

(Received: May 11, 2022; Revised: November 30, 2022; Accepted: December 8, 2022)

---

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ E-mail: cbaimai@yahoo.com

Austrian Economics and Entrepreneurship

Chaiwat Baimai¹

Abstract

Entrepreneurship has strong Austrian economics roots. Although many aspects of mainstream economics are useful in explaining how resource allocation affects societal wealth, they are incomplete as they do not provide much understanding of the dynamism driven by individuals. It is the Austrian school that sheds light on what is important but unexplained in the mainstream literature. Compared to other schools of thought in the mainstream, the Austrian school gives individuals a more central role in their theorizing about markets and the economy. The main objective of this article is to explain the Austrian view in detail and elaborate on the specific characteristics of the Austrian school. Moreover, this article indicates the major differences between the mainstream and Austrian schools. The results show that the distinctive methodology that is considered as the foundation of the Austrian school is termed Praxeology. The extension of this methodological conception is thus linked to the essence of entrepreneurial opportunity which has become a unique domain of modern entrepreneurship studies.

Keywords: Austrian Economics; Entrepreneurship; Praxeology

Corresponding Author: Chaiwat Baimai

E-mail: cbaimai@yahoo.com

---

¹ Assistant Professor Dr. in Faculty of Business Administration, Maejo University. E-mail: cbaimai@yahoo.com

1. บทนำ

ศาสตร์ด้านการบริหารธุรกิจพัฒนามาจากพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการมายาวนานกว่า ดังจะเห็นได้จากการอ้างอิงทฤษฎีทางการจัดการสมัยใหม่ที่สื่อนกันในระดับอุตสาหกรรม หรือแนวคิดเรื่องฐานทรัพยากรขององค์กร (Resource-Based View of the Firm) ที่เน้นให้เห็นถึงคุณสมบัติของทรัพยากรภายในองค์กรอันทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ทั้งสองทฤษฎีล้วนถูกพัฒนามาจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก คือ เศรษฐศาสตร์องค์กรอุตสาหกรรม (Industrial Economics, Industrial Organization) อย่างไรก็ตาม แม้แนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ก็เกิดประเด็นถกเถียงถึงข้อจำกัดในหลายแง่มุม เช่น การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นพลวัตและมีตัวขับเคลื่อนหลักเป็นปัจเจกชนนั้นอยู่นอกเหนือขอบเขตการวิเคราะห์จากมุมมองของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดใหม่ เช่น เศรษฐศาสตร์ออสเตรียน (Austrian Economics) ที่เข้ามาเติมเต็มองค์ความรู้ที่ยังขาดหายไป และช่วยเสริมในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้สมบูรณ์มากขึ้น

การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) เป็นหนึ่งในศาสตร์ด้านการจัดการยุคใหม่ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และเป็นวิชาหลักแขนงหนึ่งของการศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ (Jeerapattanatorn & Chiewchan, 2018) นอกจากนี้ งานวิจัยด้านการเป็นผู้ประกอบการยังมีส่วนช่วยใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ เช่น การศึกษาความสำเร็จในการบริหารงานของผู้ประกอบการภายในชุมชนของ Petchuay et al. (2021) แม้องค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการจะพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการกำหนดนิยามที่ชัดเจน นักวิชาการมีแนวคิดต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านมุมมองจากหลากหลายมิติ ดังนั้น นิยามของการเป็นผู้ประกอบการจึงสะท้อนออกมาจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในแต่ละบริบท เช่น มุมมองเชิงมหภาค ผู้ประกอบการ คือ ตัวขับเคลื่อนสำคัญที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือมุมมองทางการบริหารธุรกิจยุคใหม่ ผู้ประกอบการ คือ ผู้คิดค้นนวัตกรรมหรือโมเดลธุรกิจ (Business Model) รูปแบบใหม่ๆ ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า สตาร์ทอัพ (Startup) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากย้อนกลับไปทบทวนวรรณกรรมอย่างลึกซึ้งจะพบว่า การเป็นผู้ประกอบการมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เช่นกัน เพียงแต่เป็นเศรษฐศาสตร์แขนงที่มีได้ถูกกล่าวถึงมานักคือ สำนักออสเตรียน โดยทั่วไปแล้วพื้นฐานของวิชาเศรษฐศาสตร์มักยึดโยงกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ดังนั้น ตำราทางเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่จึงมีกรรมแนวคิดของเศรษฐศาสตร์แขนงต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว แก่นหลักของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียนมีความเฉพาะตัว และแตกต่างจากแนวคิดของกระแสหลักในหลายแง่มุม บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออธิบายและแจกแจงลักษณะเฉพาะของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียน อีกทั้งยังระบุให้เห็นถึงมุมมองที่แตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์กระแสหลักกับสำนักออสเตรียนด้วย ผู้เขียนสนับสนุนหลักคิดของอริสโตเติลที่ว่า หากเข้าใจรากฐานที่แท้จริงของเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้ว เราจะเข้าใจสิ่งที่ต้องการเรียนรู้มากขึ้น (Wingate, 2020) ดังนั้น การย้อนกลับไปศึกษาวิวัฒนาการและรากฐานอันเป็นต้นกำเนิดของศาสตร์การเป็นผู้ประกอบการจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจปรากฏการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น เนื้อหาในบทความเริ่มด้วยการกล่าวถึงจุดยืน ข้อจำกัด และข้อโต้แย้งของเศรษฐศาสตร์แต่ละสำนัก พร้อมวิพากษ์แง่มุมที่สำคัญ แล้วจึงสังเคราะห์มุมมองต่างๆ เหล่านี้ออกมาเป็นข้อสรุปถึงความเชื่อมโยงของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียนที่มีต่อศาสตร์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ สุดท้ายบทความกล่าวถึง การปรับกระบวนการทัศน์ของศาสตร์ด้านการเป็นผู้ประกอบการนับแต่ยุคแรกมาจวบจนปัจจุบัน

2. แนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการบริโภค เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เศรษฐศาสตร์จึงจัดอยู่ในแขนงหนึ่งในสาขาสังคมศาสตร์ เพราะเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์กับสังคม แต่เดิมวิชาเศรษฐศาสตร์ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Political Economy ที่มีความหมายกว้าง การศึกษาจึงมีปัจจัยหลายด้านเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปัจจัยทางการเมืองที่มักเชื่อมโยงกับการบริหารจากภาครัฐซึ่งถือว่าเป็นสถาบันใหม่ในสังคมยุคนั้น แต่ต่อมาการศึกษาในระบบเศรษฐกิจได้เปลี่ยนชื่อเป็นวิชา Economics โดยตัดอิทธิพลด้านสังคมและการเมืองออกไป ในเชิงของการพัฒนาทฤษฎี เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่ (Ceteris Paribus) แล้วเน้นเฉพาะการศึกษาปัจจัยเฉพาะด้าน ซึ่งในที่นี้คือปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีที่ถูกพัฒนาขึ้นจะใช้พยากรณ์ปรากฏการณ์ได้แม่นยำมากขึ้น (Lune & Berg, 2017) นอกจากนี้ เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ยุคต่อมามีความเฉพาะเจาะจงเมื่อไม่มียุคก่อนหน้าความรู้ของมนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง เมื่อองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มีความก้าวหน้า จึงเริ่มมีการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาสาระของการศึกษาที่ชัดเจน ด้วยการแบ่งเป็นสำนักคิดตามเนื้อหา (Subject) และวิธีการ (Methodology) ที่เป็นแกนหลักของแต่ละแขนง

โดยทั่วไปเศรษฐศาสตร์อาจจำแนกได้เป็น 2 แนวคิดหลัก คือ 1) ด้านสวัสดิการทางเศรษฐกิจ ที่มุ่งสร้างความมั่งคั่งให้กับสังคมมนุษย์¹ และ 2) ด้านความจำกัดของทรัพยากร โดยนัยยะของการมีทรัพยากรที่จำกัด มนุษย์จึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในความเข้าใจของนักเศรษฐศาสตร์ก็มักหมายถึงการใช้ทรัพยากรเพื่อให้สังคมมีสวัสดิภาพสูงสุด เพราะเมื่อทรัพยากรแต่ละชนิดต่างนำไปใช้ได้หลากหลายแนวทาง ด้วยความจำกัดจึงทำให้ต้องมีการตัดสินใจในทางเลือกที่คุ้มค่าที่สุดด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ขั้นพื้นฐานมักรับรู้เนื้อหาในมิติที่สอง คือ การเลือกใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังจะเห็นได้จากนิยามของ Bank of Thailand (2020) ที่ระบุไว้ว่าเศรษฐศาสตร์ คือ “วิชาที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำมาสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีไม่จำกัด ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ โดยให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อความอยู่ดีกินดีของมนุษย์” ซึ่งจากความหมายในแง่มุมนี้ถือว่าเป็นแนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง

2.1 เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Mainstream Economics)

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เริ่มก่อตัวอย่างเป็นระบบในปี ค.ศ. 1776 เมื่อบิดาแห่งเศรษฐศาสตร์อย่าง Adam Smith ได้เสนอแนวคิดเรื่องตลาดเสรี (Free Market) ที่มีเรื่องกลไกของราคาเข้ามาคอยกำกับ อันเปรียบเสมือน “มือที่มองไม่เห็น” (Invisible Hand) และกลไกนี้จะช่วยจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดให้มีประสิทธิภาพ จนสุดท้ายระบบเศรษฐกิจจะปรับตัวเข้าสู่จุดดุลยภาพด้วยตัวเอง (Self-Regulating Market) โดยที่รัฐไม่จำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซง แนวคิดของ Smith เป็นต้นกำเนิดของเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก (Neoclassical Economics)² หลักการของ Smith ได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากนักเศรษฐศาสตร์หลายท่าน เช่น Milton Friedman³ แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดข้อถกเถียงตามมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ทฤษฎีไม่สามารถอธิบายและช่วยหาแนวทางแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรง (Great Depression) ในช่วงปี ค.ศ. 1929-1932 หรือการวิจารณ์ของ Dolderer et al. (2021) ว่าตลาดเสรีนั้นไม่มีอยู่จริง เพราะจะมีมิติทางการเมืองเข้ามาสอดแทรกอยู่บ้างไม่มากนักน้อย ประเด็นถกเถียงที่

¹ ปัจจุบันสวัสดิการทางเศรษฐกิจหรือการอยู่ดีกินดีของมนุษย์อาจวัดได้จากปัจจัยอื่นที่มีใช้ตัวเงิน เช่น ดัชนีความสุขของประเทศ (World Happiness Index) หรือดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) เป็นต้น

² ตำราบางเล่มอาจแยกเศรษฐศาสตร์ออกเป็นสำนัก Classic และ Neoclassic แต่ในที่นี้ได้รวมแนวคิดทั้งสองอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันเพื่อความกระชับของเนื้อหา

³ Milton Friedman เป็นศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก หากแจกแจงสำนักคิดโดยละเอียดตำราบางเล่มอาจจัดเขาอยู่ในสำนักชิคาโก (Chicago School) ที่ยังคงเน้นคุณค่าของตลาดเสรีโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ

เกิดขึ้นเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญอันนำไปสู่การกำเนิดของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคของสำนักเคนส์ (Keynesian Economics) ในปี ค.ศ. 1936 โดย John Maynard Keynes ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐที่ต่างออกไป กล่าวคือ รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงได้ เพราะเมื่อกลไกราคาทำงานได้ไม่เต็มที่ รัฐจึงควรเข้าไปกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ แนวคิดการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของเคนส์ได้พลิกความเชื่อของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักจากเดิมที่เชื่อว่าอุปทานเป็นตัวกำหนดอุปสงค์ เปลี่ยนไปเป็นอุปสงค์กำหนดอุปทาน

จากที่กล่าวมาพบว่า มีข้อพิงสังเกตที่ชัดเจนสองประการ คือ ประการแรก ประเด็นเรื่องวิวัฒนาการของชื่อวิชาเอง การตัดคำว่า Political ออกไปอาจบ่งชี้ความหมายของเนื้อหาสาระที่ต้องการเน้นศึกษาเฉพาะตัวแปรหรือปัจจัยทางเศรษฐกิจเท่านั้น ดังนั้น จึงได้ตัดปัจจัยทางการเมืองรวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น โครงสร้างชนชั้นทางสังคม จารีตประเพณี หรือพฤติกรรมของคนออกไปจากการวิเคราะห์ นอกจากนี้ คำที่เหลืออีกคำหนึ่ง คือ Economics นั้น โดยรากศัพท์แล้ววิชาที่ลงท้ายด้วย -ics เช่น Physics, Mathematics หรือ Statistics มักเป็นศาสตร์ที่เน้นการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นแกนหลักในการสร้างองค์ความรู้ เช่นเดียวกับวิชาเศรษฐศาสตร์ที่มักใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เป็นแกนหลักในการวิเคราะห์ จนอาจจะเลยปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญ เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “คน” ออกไปจากการวิเคราะห์ด้วยประการที่สอง แนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักส่วนใหญ่มีจุดร่วมเดียวกัน คือ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการจะบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ต้องตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่มีการเกิดจุดดุลยภาพ (Equilibrium) ของอุปสงค์และอุปทาน ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักมองข้ามไป คือ การมองข้ามมิติด้านอื่นที่สำคัญ เช่น บทบาทของปัจเจกชนที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ แม้จะมีการกล่าวถึงการให้เสรีภาพในการเลือกและการตัดสินใจของปัจเจกชนอยู่บ้าง (Friedman & Friedman, 1990) แต่ส่วนใหญ่สิ่งที่กล่าวถึงมักจะเน้นไปที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสถาบันเป็นสำคัญ จนมักจะเลยเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ โดยนัยยะที่พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้ตอบสนองเป้าหมายเท่านั้น เช่น ทฤษฎีเกม (Game Theory) ที่มีสมมุติฐานของทฤษฎี คือ ผู้เล่นในเกมไม่ได้ตัดสินใจเลือกตามความต้องการของตน แต่การตัดสินใจได้ถูกกำหนดไว้ตายตัวแล้ว หรือทฤษฎีการคาดการณ์อย่างมีเหตุผล (Rational Expectation Theory) ที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขว่า มนุษย์ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลหรือจากชุดข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งในความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น เพราะมนุษย์อาจตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสัญชาตญาณ (Intuition) การลองผิดลองถูก (Trial and Error) หรือความเชื่อมั่นในความคิด (Gut Feeling) ที่อาจไม่เป็นไปตามตรรกะของความเป็นเหตุเป็นผล เป็นต้น การกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาในลักษณะเช่นนี้เป็นสิ่งที่มีได้ถูกกล่าวถึงในกระแสหลักแต่เป็นแกนหลักทางความคิดที่สำคัญของสำนักออสเตรียน

2.2 เศรษฐศาสตร์ออสเตรียน

ในช่วงเวลาที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักได้รับการยอมรับในวงกว้าง ภายใต้ความเชื่อที่ว่าระบบเศรษฐกิจจะดำเนินไปอย่างมีดุลยภาพ แต่ทฤษฎีจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักกลับไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น จึงมีนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มหนึ่งซึ่งนำโดย Carl Menger เริ่มมองหาคำอธิบายระบบเศรษฐกิจในแง่มุมที่ต่างออกไป Menger เกิดในจักรวรรดิออสเตรียและเป็นศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองที่มหาวิทยาลัยเวียนนา หลังจากเรียนจบในระดับมหาวิทยาลัย เขาได้ทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์อยู่ระยะหนึ่ง ในช่วงเวลาที่เขาลงพื้นที่เพื่อรายงานข่าวต่างๆ เขาได้สังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างเนื้อหาที่ได้อ่านเรียนมากับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระบบเศรษฐกิจ และพบว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เรียนมานั้นส่วนใหญ่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของทฤษฎีในตำราที่เน้นพิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยสมการทางคณิตศาสตร์เท่านั้น เขามาความเชื่อว่าเป็นความจริงแล้วนักเศรษฐศาสตร์ควรที่จะให้ความสำคัญกับปัจจัยอื่น โดยเฉพาะความสำคัญของปัจเจกชนให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษามากกว่า เพราะเขาเชื่อว่าการตัดสินใจของมนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจพัฒนาไปได้ (Menger, 2019) แนวคิดของเขาแม้จะก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และข้อถกเถียงอย่างมาก แต่ก็มีนักวิชาการจำนวนไม่น้อยที่เห็นด้วย และหนึ่งในนั้นเป็นกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเวียนนา และถือเป็นจุดกำเนิดของเศรษฐศาสตร์สำนักออสเตรียน โดยเริ่มจากกลุ่มลูกศิษย์ของเขา เช่น Eugen von

Böhm-Bawerk และ Friedrich von Wieser แนวความคิดนี้ได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนเกิดนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในระยะต่อมา คือ Fritz Machlup, Ludwig von Mises, Oscar Morgenstern จนมาถึงจุดที่ทำให้เศรษฐศาสตร์ออสเตรียนได้รับการยอมรับสูงสุด คือ รางวัลโนเบลที่มอบให้กับ Friedrich August von Hayek ในปี ค.ศ. 1974 หลังจากนั้นแนวคิดแบบออสเตรียนก็ได้เผยแพร่ต่อไปยังภูมิภาคอื่นนอกเหนือจากยุโรป รวมไปถึงสหรัฐอเมริกาที่มีผู้บุกเบิก คือ Isarel Kirzner ขณะที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

รากฐานของเศรษฐศาสตร์ออสเตรียน คือ ศาสตร์ว่าด้วยการกระทำของมนุษย์ หรือ “แพซีโอโลยี” (Praxeology) (Mises, 1949) Mises เสนอว่า ต้องมีปัจจัยอื่นที่สำคัญกว่ากลไกเรื่องราคา และเป็นหัวใจสำคัญในการทำ ความเข้าใจระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยนั้นคือเรื่อง “คน” และ “การกระทำของคน” เขาค้นคว้าวิจัยในประเด็นดังกล่าวจน ได้รวบรวมเนื้อหาทั้งหมดเป็นหนังสือชื่อ Human Action สำหรับมุมมองในเชิงญาณวิทยา (Epistemology) ของแพซี โอโลยีนั้น อยู่คนละขั้วกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ใช้แนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) อันเป็นความรู้ที่ปราศจากอคติ (Value Free) ต้องผ่านการสังเกต ทดสอบ และยืนยันด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ ส่วนแพซีโอโลยีเป็นความรู้ที่เป็นอิสระ จากประสบการณ์ (A Priori Knowledge) การได้มาซึ่งความรู้เกิดจากการคิดตามเหตุและผล อย่างไรก็ตาม ทั้งสองวิธี ต่างมีจุดร่วมเหมือนกัน คือ ใช้การเข้าถึงความรู้ด้วยวิธีนัย เพียงแต่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และพิสูจน์ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ ในขณะที่สำนักออสเตรียนใช้วิธีตรรกะเชิงนัย (Logical Deduction) โดยเริ่มจากความจริงที่ไม่ต้องการการพิสูจน์หรือสัจพจน์ (Axiom) จากนั้นจึงเชื่อมโยงสัจพจน์หลัก (Fundamental Axiom) เข้ากับสัจพจน์ย่อย (Subsidiary Axioms) จนนำไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจน ตัวอย่างสัจพจน์จากงานของ Mises (1949) คือ “การกระทำของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย” (Human Action is Purposeful Behavior)¹ เมื่อเชื่อมโยงกับสัจพจน์ย่อย คือ “แต่ละบุคคลแตกต่างกันไป” (Individuals Vary) จะอนุมานไปสู่ข้อสรุปว่า มนุษย์มี ลักษณะเฉพาะตัว แต่ละคนจึงเลือกทำสิ่งต่างๆ ตามเป้าหมาย (Ends) และพยายามหาวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น (Means) ประเด็นสำคัญ คือ ข้อสรุปที่ได้ไม่จำเป็นต้องถูกทดสอบหรือพิสูจน์ว่าผิด (Falsify) เหมือนมุมมองเชิงปฏิฐาน นิยม เพราะข้อสรุปนั้นเกิดมาจากสิ่งที่ป็นจริงในตัวของมันเองอยู่แล้ว (First Principles) หลักการของ Mises แม้จะก่อให้เกิดข้อถกเถียงอยู่บ้างถึงความน่าเชื่อถือของกระบวนการและข้อสรุปที่ได้มา เช่น Futerman and Block (2017) วิจารณ์ว่า การใช้ตรรกะในเชิงเหตุผลในรูปของการอธิบายด้วยภาษานั้น อธิบายความเป็นจริงทางเศรษฐศาสตร์ ได้ไม่ดีเท่าการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณหรือการใช้สมการทางคณิตศาสตร์ อย่างไรก็ดี พิจารณาตัวอย่างจากข้อความ 1 และ สมการ 1 ดังต่อไปนี้

ราคาสินค้าที่ปรับตัวสูงขึ้น จะมีผลให้เกิดการลดลง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลง
ในอัตราใดๆ ที่ไม่สูงกว่าอุปสงค์ของสินค้านั้น (ข้อความ 1)

$$q = f(p) \text{ และ } \frac{dq}{dp} = f'(p) \leq 0$$

เมื่อ p แทน ราคาสินค้า และ q แทน อุปสงค์ของสินค้า (สมการ 1)

จะเห็นได้ว่า ข้อความ 1 และสมการ 1 นั้นเหมือนกันแทบทุกประการ สิ่งที่แตกต่างกันมีเพียงประเด็นเดียว คือ สมการ 1 อยู่ในรูปของฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ที่หาอนุพันธ์ได้ ดังนั้น เมื่อนำฟังก์ชันนี้มาพลอตเป็นเส้นกราฟก็จะ

¹ พฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย สื่อถึงความแตกต่างจากพฤติกรรมแบบรีเฟล็กซ์ (Reflex) ที่เกิดจากการตอบสนองของส่วนใดส่วนหนึ่งของ ร่างกายต่อสิ่งเร้าที่มารกระตุ้นอย่างรวดเร็วทันทีทันใด พฤติกรรมเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้ เช่น การกระตุกเข่าเมื่อ ถูกเคาะ (Knee Jerk) ซึ่งอาจถือว่าไม่เกิดการกระทำใดๆ (No Action)

สามารถวิเคราะห์สิ่งต่างๆ เพิ่มเติมได้จากการใช้เทคนิคของคณิตศาสตร์ชั้นสูง เช่น สามารถหาเส้นสัมผัสส่วนโค้ง ณ จุดต่างๆ เป็นต้น แต่ในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ลงลึกไปถึงขนาดนั้น อย่างไรก็ตามเมื่อข้อความ 1 มีความหมายไม่ต่างจากสมการ 1 ดังนั้น จากตัวอย่างนี้จะพบว่า การอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งสามารถทำได้หลายแบบ ทั้งการบรรยาย (Narrative Description) หรือการใช้สมการทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Equations) เป็นต้น แต่ Scheall (2017) ได้วิพากษ์ว่า แพชีโอโลยีเป็นแนวคิดที่เป็นอนุমানนิยม (Apriorism) มากเกินไปจนไม่สอดคล้องกับปรัชญาของศาสตร์ในยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญคือ แพชีโอโลยีเป็นการจุดประกายให้นักเศรษฐศาสตร์จำนวนหนึ่งเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับกลไกราคาไปสู่การเน้นที่การกระทำของคนแทน

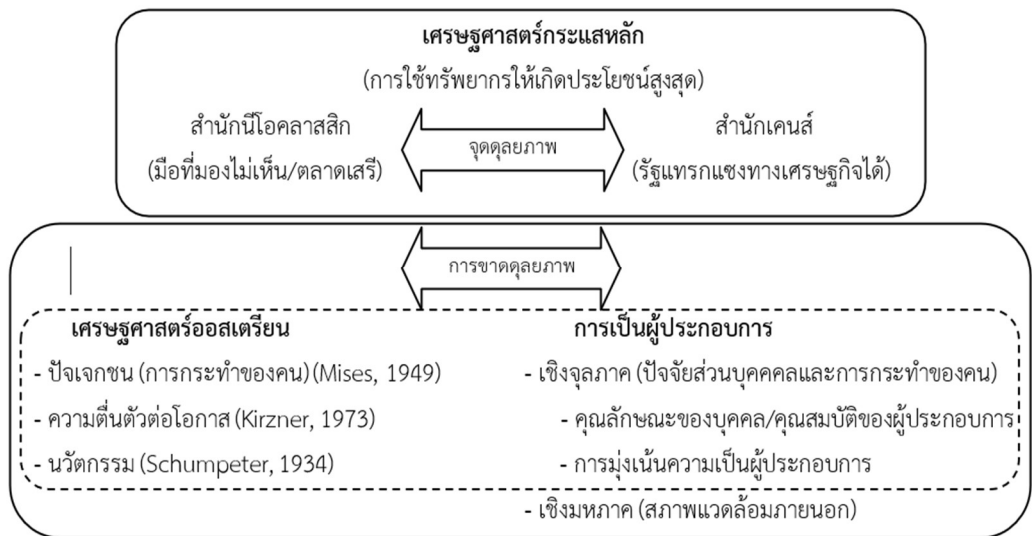
ความสำคัญของการกระทำของคนทำที่ถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการ คือ การเล็งเห็นโอกาสในขณะที่ผู้อื่นนั้นมองไม่เห็น แนวคิดเกี่ยวกับโอกาสมีมายาวนาน เช่น งานวิจัยของ Robbins (1932) และ Knight (1921) แต่กลับเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักออสเตรียนที่พยายามอธิบายเกี่ยวกับการกระทำของคนเมื่อเล็งเห็นโอกาสนับตั้งแต่แนวคิดของ Kirzner (1973) ที่เชื่อว่าเกณฑ์ในการแยกผู้ประกอบการออกจากการทำธุรกิจทั่วไปคือ ความตื่นตัว (Alertness) เมื่อมีโอกาสดังขึ้น หรือเป็นความสามารถของผู้ประกอบการเมื่อเล็งเห็นช่องว่างในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ (Imperfect Competitive Market) ตัวอย่างง่ายที่สุดของการเล็งเห็นโอกาสเช่นนี้คือ นักค้ากำไร (Arbitrageurs) ที่สามารถทำกำไรจากส่วนต่างของราคาจากการซื้อถูกแล้วขายแพง ไปจนถึงงานวิจัยในช่วงเวลาต่อมาของ Kirzner (1997) ที่ยังคงมุ่งไปที่การศึกษาเรื่องความตื่นตัวต่อโอกาส แต่เน้นไปที่ผลกระทบของความตื่นตัวที่มีต่อกระบวนการของตลาด (Market Process) ในระบบเศรษฐกิจ โดย Kirzner เชื่อในกลไกตลาดว่ายังคงมีส่วนขาด (Shortage) และส่วนเกิน (Surplus) ของอุปสงค์และอุปทานอยู่ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการที่ต้องตื่นตัวต่อการมองหาโอกาสนี้ ในอีกแง่มุมหนึ่งแนวคิดเรื่องโอกาสของ Schumpeter (1934) เชื่อว่าผู้ประกอบการเป็นผู้เข้ามาทำลายความสมดุลของอุปสงค์และอุปทานในระบบเศรษฐกิจจนเกิดการขาดดุลยภาพ (Disequilibrium) ดังนั้น ผู้ประกอบการในมุมมองของ Schumpeter จึงต้องตื่นตัวต่อโอกาสในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วยการผสมผสานทรัพยากรที่มีอยู่ (New Combination)¹ จนสามารถทดแทนและมีคุณค่ามากกว่าสิ่งเดิม การเข้ามาทดแทนในลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการทำลายความสมดุลที่เคยมีในขณะ เดียวกันก็เป็นตัวผลักดันระบบไปสู่อุปสงค์และอุปทานใหม่ หรือเป็นการสร้างนวัตกรรม (Innovation) ผ่านกลไกที่เรียกว่า “การทำลายล้างอย่างสร้างสรรค์” (Creative Destruction) ดังนั้น บทบาทสำคัญเกี่ยวกับผู้ประกอบการของ Schumpeter คือ การเป็นผู้สร้างนวัตกรรม ส่วนระบบเศรษฐกิจที่ไร้นวัตกรรมจะนำไปสู่ดุลยภาพคงที่โดยไม่มีการพัฒนาใดๆ เกิดขึ้นเลย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะพบว่า ทั้งเศรษฐศาสตร์กระแสหลักและเศรษฐศาสตร์ออสเตรียนต่างก็มีจุดร่วมไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่อาจมีความแตกต่างกันอยู่บ้างในวิธีการเข้าสู่ปัญหา กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์กระแสหลักมักเริ่มต้นจากชุดความรู้ที่มีอยู่หรือจากทฤษฎีที่ได้รับการพิสูจน์ว่าน่าเชื่อถือ แล้วเชื่อมโยงตรรกะเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบจำลองปรากฏการณ์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการศึกษาในรูปแบบของตัวแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) แล้วนำข้อมูลที่สามารถหาได้มาวิเคราะห์เพื่อหาจุดดุลยภาพ (Optimization) หรือหาค่าสูงสุด (Maximization)² ด้วยวิธีการนี้ คำตอบที่ได้จะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการตัดสินใจนโยบายทางเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้าม เศรษฐศาสตร์ออสเตรียนจะมองปรากฏการณ์เดียวกันด้วยมุมมองที่ต่างออกไป โดยไม่เน้นการกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้และการตัดสินใจที่ดีที่สุด แต่กลับเน้นไปที่คน ซึ่งคนมีหน้าที่สำคัญ

¹ การผสมผสานทรัพยากรเกิดได้ 5 รูปแบบ คือ 1) การนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่าเดิมหรือสินค้าใหม่ 2) การใช้วิธีการผลิตแบบใหม่ 3) การเปิดตลาดใหม่ 4) การหาแหล่งขายวัตถุดิบใหม่หรือหาวัตถุดิบชนิดใหม่ และ 5) การก่อตั้งองค์กรใหม่

² Optimization เป็นการหาค่าที่เหมาะสมที่สุด (Optimal Choice) ที่ทำให้ฟังก์ชันวัตถุประสงค์ที่กำหนด (Objective Function) มีค่ามากที่สุดหรือน้อยที่สุด ภายใต้เงื่อนไข (Conditions) หรือข้อจำกัดต่างๆ (Constraints) ส่วนการหาค่าสูงสุด (Maximization) เป็นการคำนวณหาค่ามากที่สุดของปัญหาหรือระบบหนึ่งๆ ตามเงื่อนไขทางคณิตศาสตร์ที่กำหนด

คือการเป็นผู้เล็งเห็นโอกาส และการกระทำของคนคือการคิดหาวิธีการใหม่ๆ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม Baron (2014) เห็นว่า ทั้งการคิดค้นสิ่งใหม่และการตัดสินใจจากชุดความรู้ที่มีอยู่ต่างเกี่ยวข้องกัน เพราะแม้โอกาสจะปรากฏอยู่ แต่ก็ต้องการผู้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนในการสร้างสิ่งนั้นให้เกิดขึ้นมา และผู้แสดงบทบาทในการลงมือกระทำทุกสิ่งทีกล่าวนี้นั่นคือ ผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) นั่นเอง ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐศาสตร์ออสเตเรียนและการเป็นผู้ประกอบการแสดงดังภาพที่ 1 และแนวคิดที่แตกต่างกันของทั้งสองสำนักสรุปได้ในตารางที่ 1 ตามลำดับ

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐศาสตร์ออสเตเรียนและการเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักและเศรษฐศาสตร์ออสเตเรียน

แนวคิด	เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก	เศรษฐศาสตร์ออสเตเรียน
1. ระบบเศรษฐกิจ (The Economy)	- เปรียบระบบเศรษฐกิจเป็นกลไกการทำงานของเครื่องจักร (Mechanistic Systems) ที่ดำเนินไปเป็นระบบอย่างสมดุล (Burns & Stalker, 1961) - องค์ประกอบที่สำคัญในระบบ คือ การหมุนเวียนของเงิน เช่น การใช้จ่ายของภาครัฐและภาคเอกชน - เป้าหมายเพื่อ “แสวงหากำไรสูงสุด” (Profit Maximization) จากข้อมูลที่มีอยู่หรือข้อมูลที่มีในปัจจุบัน - ระบบมีดุลยภาพ (Equilibrium) แม้อุปสงค์และอุปทานแปรเปลี่ยนไป - ระบบอยู่ในสภาพแวดล้อมคงที่ (Certainty)	- เปรียบระบบเศรษฐกิจเป็นเชิงของการวิวัฒนาการที่เกิดการปรับตัวและมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (Organic Systems) - องค์ประกอบที่สำคัญในระบบ คือ ปัจเจกชนที่แต่ละคนตัดสินใจเลือกทางเลือกของตน โดยไม่เน้นบทบาทของภาครัฐ - เป้าหมายเพื่อ “หาวิธีการใหม่ๆ” (New Combination) จากการผสมผสานทรัพยากรให้เกิดผลลัพธ์ที่ต่างไปจากเดิม - ผู้ประกอบการจะผลักดันให้ระบบขาดดุลยภาพ (Disequilibrium) - ระบบอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน (Uncertainty)

เศรษฐศาสตร์ออสเตเรียนและการเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักและเศรษฐศาสตร์ออสเตเรียน (ต่อ)

แนวคิด	เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก	เศรษฐศาสตร์ออสเตเรียน
2. การแข่งขัน (Competition)	- การแข่งขันตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ทุกองค์กรภายในอุตสาหกรรมมีลักษณะที่เหมือนกัน หรือมีความคล้ายคลึงกัน (Homogeneity)	- การแข่งขันตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่องค์กรต่างๆ ภายในอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน (Heterogeneity)
3. องค์กร (Firm)	- องค์กร คือ การรวมกันของทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Factors) คือ ที่ดิน ทุน แรงงาน และผู้ประกอบการ	- องค์กร คือ ทรัพยากรหลากหลายประเภท แต่ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือปัจเจกชน (Individuals)
4. ต้นทุน (Cost)	- ต้นทุนจัดเป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous Variable) คือ ตัวแปรที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรใดๆ ภายในระบบความสัมพันธ์ที่กำลังศึกษา เน้นการวิเคราะห์ต้นทุนด้วยวิธีเชิงปริมาณ เช่น การวิเคราะห์เส้นโค้งของต้นทุน (Cost Curve Analysis) (Dardi, 2022)	- ต้นทุนจัดเป็นตัวแปรภายใน (Endogenous Variable) คือ ตัวแปรที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นๆ ในระบบความสัมพันธ์ที่กำลังศึกษา เน้นการวิเคราะห์ต้นทุนด้วยวิธีเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost)
5. ผลกำไรหรือขาดทุน (Profit and Loss)	- เน้นผลตอบแทนส่วนเกิน หรือค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic Rent) คือ ค่าตอบแทนที่สูงกว่าต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การได้รับสัมปทาน	- เน้นผลตอบแทน คือ ค่าเช่าของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Rent) (Teece, 2018)
6. กลยุทธ์ (Strategy)	- องค์กรสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันจากมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม เช่น การประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) หรือการป้องกันการเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่ (Barrier to Entry) เป็นต้น	- ความได้เปรียบทางการแข่งขันเกิดจากบทบาทของผู้ประกอบการในการผสมผสานทรัพยากรเพื่อหาวิธีการที่แตกต่าง และได้ผลลัพธ์ออกมาในรูปของผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ที่ดีกว่าเดิม
7. ทฤษฎีองค์กร (Theory of the Firm)	- เน้นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิต ในรูปแบบของฟังก์ชันการผลิต (Production Function) โดยใช้สมการทางคณิตศาสตร์	- เน้นการตัดสินใจเลือกรูปแบบความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ (Ownership of Assets) ที่เหมาะสมกับกิจการที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้น
8. การออกแบบองค์กร (Organization Design)	- การจัดโครงสร้างองค์กรตามอำนาจหน้าที่ (Authority)	- มักไม่มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ตายตัว แต่เน้นนโยบายธุรกิจที่กำหนดโดยผู้ก่อตั้งและบริหารงานโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
9. วิธีวิทยา (Methodology)	- ใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ในการวิเคราะห์	- ใช้ตรรกะเชิงนิรนัย โดยเน้นไปที่คน การกระทำของคน และการวิเคราะห์โอกาส

ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้เขียน

2.3 การเป็นผู้ประกอบการ

การศึกษาเรื่องการเป็นผู้ประกอบการมีประวัติมายาวนานกว่า 200 ปี (Jindapon, 2014) หากแยกตามขอบเขตการศึกษาแบ่งได้เป็น 2 มิติ คือ 1) การศึกษาในเชิงจุลภาค ปัจจัยสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการในแง่มุมนี้เน้นไปที่ตัวบุคคลบนชุดความเชื่อที่ว่า น่าจะมีบุคลิกหรือลักษณะที่โดดเด่นบางอย่างที่ทำให้คนๆ หนึ่งประสบความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การศึกษาคุณลักษณะของบุคคล (Personality Traits) หรือคุณสมบัติของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Characteristics) เพื่อหาคำตอบว่าผู้ประกอบการควรมีคุณลักษณะเช่นไร นอกจากนั้น ยังมีการศึกษาที่ถ่วงลงไปในระดับจิตวิทยา เพื่อหามูลเหตุอันเป็นแรงจูงใจทำให้บุคคลหนึ่งประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (Achievement Motivation) (McClelland, 1976) ทฤษฎีที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงกว้างในหมวดหมู่นี้ คือ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation)¹ (Kungwansupaphan, 2019) แต่สุดท้ายการศึกษาในประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า ปัจจัยส่วนบุคคลลักษณะใดที่ทำให้บุคคลหนึ่งเป็นผู้ประกอบการที่สำเร็จได้ (Kerr et al., 2018) และ 2) การศึกษาในเชิงมหภาค โดยเน้นไปที่ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้ประกอบการ ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการมองได้ในหลายมิติ ทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมายหรือเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในมิติของการดำเนินธุรกิจ นักวิชาการมักเน้นเรื่องปัจจัยภายนอกที่ประเด็นอันส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนองค์กรและทำให้เกิดผู้ประกอบการ โดยอ้างอิงกับทฤษฎีว่าด้วยสถาบัน (Institutional Theory) หรือประเด็นเรื่องการจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะจากธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) เพราะมักเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งธุรกิจใหม่ (King Mongkut's University of Technology Thonburi, 2022)

ในช่วงเวลาที่แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ถูกครอบงำโดยเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก โดยเฉพาะสำนัก นีโอคลาสสิกที่มีประเด็นหลัก คือ มุ่งศึกษาระบบเศรษฐกิจในมุมมองหรือวิเคราะห์พฤติกรรมขององค์กรขนาดใหญ่มากกว่าการให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการ ในยุคแรกแนวคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการจึงไม่ถูกกล่าวถึงมากนักในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทั่วไป แม้จะมีการกล่าวถึงอยู่บ้างก็เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการผลิตเป็นสินค้าและบริการ (Factors of Production) นอกเหนือจากที่ดิน ทุนและแรงงานที่ใช้แสวงหากำไรสูงสุดให้กับองค์กร สอดคล้องกับ Schoorl (2012) ที่ระบุว่า ผู้ประกอบการเป็นผู้เคลื่อนทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์จากจุดที่มีประสิทธิภาพต่ำไปยังจุดที่สูงกว่า อย่างไรก็ตาม Gartner (1988) เสนอให้นักวิชาการเปลี่ยนมุมมองใหม่โดยไปเน้นที่การวิเคราะห์พฤติกรรมในการสร้างธุรกิจแทน ดังนั้น มุมมองต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคต่อมาจึงเปรียบเสมือนระบบหรือกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างมีขั้นตอน ซึ่งหมายความว่า เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนกันได้ มีคุณสมบัติเฉพาะตัวหรือสิ่งที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้อย่างที่ผู้คนเคยเชื่อกันในยุคแรก อีกทั้งทฤษฎีด้านจิตวิทยาและของสำนักออสเตเรียนยังสะท้อนให้เห็นด้วยว่า การเป็นผู้ประกอบการเกิดจากแรงจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการมุ่งก่อตั้งธุรกิจเมื่อเล็งเห็นโอกาส ส่วนกำไรเป็นผลที่ตามมาจากความสามารถในการพัฒนาสิ่งใหม่ที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับผู้คน ในแง่มุมนี้จึงสื่อเป็นนัยยะได้ว่า แนวคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์กับการคาดหวังกำไรทางธุรกิจน้อยมาก แต่ผลตอบแทนที่ได้รับจะตามมาภายหลังในรูปของค่าตอบแทนสำหรับการแบกรับความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอน (Entrepreneurial Rent)

การสะสมองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จากที่กล่าวมาก่อนหน้านี้พบว่า นักวิชาการมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลายแง่มุม ทั้งมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ จิตวิทยา หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ อย่างไรก็ตาม ยังคงไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัดต่อปรากฏการณ์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ เหตุผลส่วนหนึ่ง

¹ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ คือ 1) การสร้างนวัตกรรม (Innovativeness) 2) การเผชิญกับความเสี่ยง (Risk Taking) 3) การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) 4) ความเป็นอิสระ (Autonomy) และ 5) ความความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness)

เป็นเพราะยังไม่มีข้อกำหนดประเด็นหลักในการค้นหาความจริงที่มีความเฉพาะตัว (Unique Domain) ชุดความรู้ที่มีอยู่ จึงแตกกระจายไม่มีทิศทางจนจับต้นชนปลายไม่ถูก ดังนั้น หากต้องการความก้าวหน้าในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ เรื่องการเป็นผู้ประกอบการ นักวิจัยจึงจำเป็นต้องหาจุดร่วมไปในทิศทางเดียวกันให้ได้ว่า สาเหตุสำคัญของการศึกษาจะมุ่ง ประเด็นไปที่จุดใด จนมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 เกิดแนวคิดในการบูรณาการความรู้จากหลาย สาขาให้รวมเป็นหนึ่งเดียว บทความของ Shane and Venkataraman (2000) ให้นิยามการเป็นผู้ประกอบการใหม่ว่า คือ "The scholarly examination of how, by whom, and with what effects opportunities to create future goods and services are discovered, evaluated, and exploited." จากนั้นจะพบว่า หน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เน้นไปที่เรื่อง โอกาสในการประกอบการ (Entrepreneurial Opportunity) ในการทำความเข้าใจถึงแก่นแท้ ของโอกาสเพื่อค้นหาคำตอบว่า "โอกาสจะถูกค้นพบได้อย่างไรและโดยผู้ใด?" และ "โอกาสเกิดประโยชน์กับผู้ค้นพบใน ลักษณะใดบ้าง?" ซึ่งต่างไปจากประเด็นของ Kirzner ที่เพียงชี้ให้เห็นว่า โอกาสทางการประกอบการนั้นมีอยู่ แต่ ผู้ประกอบการต้องตื่นตัวต่อการแสวงหาโอกาสนั้น และเมื่อเกิดโอกาสในการประกอบการขึ้นมาแล้ว ก็อาจไม่จำเป็นต้อง นำไปสู่การเกิดนวัตกรรมใหม่ดังที่ Schumpeter แลงไว้

ในระดับภววิทยา (Ontology) การมองความเป็นจริง (Reality) ถึงสถานะแห่งความมีอยู่ของ "โอกาส" จะเกิด คำถามตามมาว่า โอกาสนั้นเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) หรือวัตถุวิสัย (Objectivity) หากมองโอกาสเป็นอัตวิสัยอาจแปล ความหมายได้ว่า โอกาสเป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ โอกาสจะเกิดได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นและความเชื่อของแต่ละ คน และการเกิดขึ้นของโอกาสตั้งอยู่บนเงื่อนไขเฉพาะอย่างเท่านั้น ฉะนั้น ในแง่มุมนี้โอกาสจะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมามาก กว่าที่จะถูกค้นพบ ในทางตรงกันข้ามและในทัศนะของผู้เขียน โอกาสมีความเป็นวัตถุวิสัยมากกว่า ในความหมายคือ โอกาสนั้นเป็นสิ่งที่จับต้องได้และมีตัวตนอยู่แล้ว โอกาสเกิดขึ้นได้เสมอโดยไม่ขึ้นกับเวลาและสถานที่ ไม่ว่าจะมีใคร มองเห็นหรือไม่ก็ตาม ดังนั้น การเข้าถึงโอกาสจึงขึ้นอยู่กับว่าผู้ใดจะค้นพบมัน เช่น ผู้ค้นพบโอกาสจะมองเห็นการเกิดขึ้น ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ของ Jeff Bezos ในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มจะรู้จักกับ อินเทอร์เน็ต หรือการพัฒนาสื่อสังคม (Social Media) ของ Mark Zuckerberg ในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่เพียงให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสารด้วย E-mail เท่านั้น นอกจากนี้ Teece and Leih (2016) พบว่า โอกาสมักเกิดขึ้นใน ช่วงเวลาที่มีความไม่แน่นอนสูง (Uncertainty) เช่น การเกิดวิกฤตการณ์ต่างๆ หรือเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง ฉับพลัน (Disruption) ดังนั้น ผู้มองเห็นโอกาสต้องสามารถพัฒนาความสามารถให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่แปร เปลี่ยนไปด้วย (Narakorn, 2020) ผลงานวิจัยของ Kim et al. (2022) ยังพบว่า แหล่งที่มาของการค้นพบโอกาสส่วน ใหญ่มักมีความเชื่อมโยงกับชุดความรู้ที่สะสมอยู่หรือพื้นความรู้เดิม (Prior Knowledge) ของบุคคลหรือองค์กร ด้วยเหตุ นี้จึงส่งผลให้ผู้ที่ค้นพบโอกาสอาจเป็นธุรกิจเกิดใหม่ (Startup) หรืออาจเป็นธุรกิจที่กระจายตัวออกมาจากธุรกิจที่อยู่ใน ตลาดมาก่อนแล้ว (Incumbent Firm)

จนถึงปัจจุบัน แม้งานวิจัยการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่จะมีความเห็นส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกับนิยามที่ กล่าวมาข้างต้น แต่มุมมองที่มีต่อการค้นพบโอกาสนั้นก็ขยายขอบเขตออกไปมากกว่าเดิม และครอบคลุมในประเด็นใหม่ที่ หลากหลาย เช่น การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Entrepreneurship) การเป็นผู้ประกอบการระหว่าง ประเทศ (International Entrepreneurship) หรือการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneurship) เป็น ต้น ในความใหม่ของเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้มุมมองเชิงอัตวิสัย (Subjectivism) เช่นเดียวกับเพซีโอโลยี รวมถึง วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพยังคงมีความจำเป็น เพราะการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย (Inductive Reasoning) เหมาะกับการศึกษา ปรากฏการณ์ที่ยังไม่มีผู้ศึกษามาก่อนหรือมีผู้ศึกษาไม่มากนัก เช่น Clarke et al. (2019) ค้นพบพฤติกรรมและรูปแบบ การตัดสินใจในการนำเสนอแนวคิดทางธุรกิจให้กับนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจเข้ามาร่วมทุน (Pitching) ที่ส่งผลต่อ ผลการ ดำเนินงานของธุรกิจที่จัดตั้งขึ้น ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่วิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่นิยมใช้กันแพร่หลาย คือ ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) และการวิเคราะห์ด้วยกรณีศึกษา (Case Study) อย่างไรก็ตาม Van Burg et al. (2022) เสนอให้

นักวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคใหม่ๆ เข้ามาช่วยพัฒนาทฤษฎี เช่น การนำเสนอข้อมูลโดยใช้ Word Clouds, Word Trees, Social Graphs, History Flows หรือการนำเสนอด้วยภาพวิเคราะห (Visual Display) เช่น Tableau, Qlik หรือ Bime แทนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเดิมๆ คือ การใช้ข้อมูลจากปากคำโดยตรง (Direct Quotes, Verbatim) แนวทางที่แตกต่างนี้จะช่วยให้การพัฒนาทฤษฎีการเป็นผู้ประกอบการสามารถลงลึกในรายละเอียดและครอบคลุมในมิติต่างๆ มากขึ้น ทั้งนี้ นักวิจัยจำเป็นต้องใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเสริมให้การเป็นผู้ประกอบการมีความเป็นศาสตร์ (Science) มากขึ้น (Stockemer, 2019) นอกจากนี้ Keyhani (2019) ให้ทัศนะว่าการวิจัยเชิงปริมาณสามารถนำมาใช้กับการศึกษาในบริบทของเศรษฐศาสตร์ออสเตเรียนได้เป็นอย่างดี แต่หากต้องการให้องค์ความรู้พัฒนาไปไกลกว่านี้ นักวิจัยควรใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และประยุกต์เทคนิคการวิเคราะห์ใหม่ๆ เพื่อช่วยตอบคำถามวิจัยที่ท้าทายมากขึ้น เช่น การพัฒนาตัวแบบบนพื้นฐานพฤติกรรมผู้กระทำ (Agent-Based Modeling) เนื่องจากวิธีนี้สอดคล้องกับสาระสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่เป็นพลวัต (Dynamic Process) การขาดดุลยภาพ (Disequilibrium) และความไม่แน่นอน (Uncertainty) ซึ่งตัวแบบที่นิยมใช้กันมาแต่ดั้งเดิม เช่น การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) หรือการวิเคราะห์ด้วยการใช้สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) มีข้อจำกัดเกิดขึ้นหลายประการ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า แนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการแท้จริงแล้วมิใช่เป็นแค่เพียงคุณลักษณะพิเศษของผู้ก่อตั้งธุรกิจ (Founder) การประกอบอาชีพอิสระ (Self-Employment) การเป็นนวัตกรรม (Innovator) หรือการก่อตั้งธุรกิจใหม่ในรูปแบบต่างๆ เช่น SMEs, Startups และยิ่งกินความหมายมากไปกว่าบทบาทหนึ่งที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจในฐานะผู้จัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อเปลี่ยนจุดดุลยภาพในกลไกตลาด บทความนี้พาผู้อ่านย้อนกลับไปดูวิวัฒนาการของพัฒนาการทางองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการจากสำนักออสเตเรียนทั้ง Kirtznian และ Schumpeterian จนลึกลงไปถึงปฐมบททางความคิด คือ Misesian ผู้เสนอหลักปรัชญาแพซีโอโลยีอันเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้การมองประเด็นปัญหาหลุดออกไปจากกรอบความคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่มักใช้วิธีคิดและวิธีการศึกษาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) แบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ แต่เศรษฐศาสตร์ออสเตเรียนกลับใช้วิธีวิทยา (Methodology) ในการสร้างองค์ความรู้เฉพาะของตนเอง นอกจากนี้ ผู้เขียนมองว่า ศาสตร์ทุกศาสตร์มีความแตกต่างกัน จึงไม่จำเป็นต้องสร้างความน่าเชื่อถือด้วยการยึดติดกับความเป็นวิทยาศาสตร์เพียงเท่านั้น การหาข้อสรุปจากสัจพจน์แล้วใช้ตรรกะเชิงนิรนัยเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยให้นักวิจัยทำความเข้าใจหน่วยย่อยที่สุดในระบบเศรษฐกิจ นั่นคือ การกระทำของคนได้

3. บทสรุป

ระบบเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนและอาจไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมด้วยทฤษฎีจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเพียงเท่านั้น เศรษฐศาสตร์ออสเตเรียนเป็นทางเลือกหนึ่งที่เข้ามาเติมเต็มสำหรับทำความเข้าใจกลไกทางเศรษฐกิจนอกเหนือจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ผู้คนรับรู้กันโดยทั่วไป ความโดดเด่นของสำนักออสเตเรียน คือ การใช้ตรรกะเชิงนิรนัย จนสามารถพิสูจน์ได้ว่าปัจเจกชนและการกระทำของบุคคล โดยเฉพาะการเล็งเห็นโอกาสเป็นพฤติกรรมที่สำคัญอันเป็นตัวขับเคลื่อนหลักที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจปรับตัวออกจากจุดดุลยภาพและพัฒนาไปสู่จุดที่ดีกว่า ซึ่งผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้คือผู้ประกอบการนั่นเอง บทความนี้เน้นการศึกษาวิวัฒนาการและการอธิบายเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองของเศรษฐศาสตร์สำนักออสเตเรียน จากการศึกษาพบว่า กระบวนการการเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการมีความซับซ้อนจึงต้องอาศัยองค์ความรู้จากสำนักคิดแขนงต่างๆ มาเพื่อช่วยเสริมซึ่งกันและกัน จนทำให้สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

4. กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เปิดเผยนามทุกท่านที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของบทความนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น และขอขอบคุณคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้การสนับสนุนการเขียนบทความนี้

5. เอกสารอ้างอิง

- Bank of Thailand. (2020). *Economics in one book*. He's Company Limited.
- Baron, R. (2014). *Essentials of entrepreneurship: Evidence and practice*. Edward Elgar Publishing.
- Burns, T., & Stalker, G. (1961). *The management of innovation*. Tavistock.
- Clarke, J., Cornelissen, J., & Healey, M. (2019). Actions speak louder than words: How figurative language and gesturing in entrepreneurial pitches influences investment judgments. *Academy of Management Journal*, 62(2), 335-360. <https://doi.org/10.5465/amj.2016.1008>
- Dardi, M. (2022). Alfred Marshall's last challenge: His book on Economic progress. *History of Political Economy*, 54(2), 376-380. <https://doi.org/10.1215/00182702-9699138>
- Dolderer, J., Felber, C., & Teitscheid, P. (2021). From neoclassical Economics to common good Economics. *Sustainability*, 13, 1-20.
- Friedman, M., & Friedman, R. (1990). *Free to choose*. Mariner Books.
- Futerman, A., & Block, W. (2017). A praxeological approach to intentional action. *Studia Humana*, 6(4), 10-33.
- Gartner, W. (1988). Who is the entrepreneur? is the wrong question. *American Journal of Small Business*, 12, 11-32.
- Jeerapattanon, P., & Chiewchan, S. (2018). Entrepreneurship education for an entrepreneurial society. *Kasetsart Educational Review*, 33(2), 63-69.
- Jindapon, P. (2014). Entrepreneurship and risk attitudes. *Executive Journal*, 34(1), 130-135.
- Kerr, S., Kerr, W, & Xu, T. (2018). Personality traits of entrepreneurs: A review of recent literature, *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 14(3), 279-356.
- Keyhani, M. (2019). Computational modeling of entrepreneurship grounded in Austrian economics: Insights for strategic entrepreneurship and the opportunity debate. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 13(2), 221-240. <https://doi.org/10.1002/sej.1311>
- Kim, S., Agarwal, R., & Goldfarb, B. (2022, June 11). *Creating competencies for radical technologies: Revisiting incumbent-entrant dynamics in the bionic prosthetic industry*. <https://ssrn.com/abstract=4024471>
- King Mongkut's University of Technology Thonburi. (2022, October 23). *Social entrepreneurship*. <https://www.kmutt.ac.th/event/social-innovative-entrepreneurship-management/>
- Kirzner, I. M. (1973). *Competition and entrepreneurship*. University of Chicago Press.

- Kirzner, I. M. (1997). Entrepreneurial discovery and the competitive market process: An Austrian approach. *Journal of Economic Literature*, 35(1), 60-85.
- Knight, F. (1921). *Uncertainty and profit*. Houghton Mifflin.
- Kungwansupaphan, C. (2019). Institutional environment and competitive advantage: Mediating role of entrepreneurial orientation in the export context of Thailand. *Journal of Business Administration*, 43(165), 44-69.
- Lune, H., & Berg, B. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*. Pearson Education.
- McClelland, D. (1976). *The achievement motive*. Halsted Press.
- Menger, C. (2019). *Principles of Economics*. Ludwig von Mises Institute.
- Mises, L. (1949). *Human action: A treatise on Economics*. Fox & Wilkes.
- Narakorn, P. (2020). Mediating effects of digital marketing capability on SMEs entrepreneurs marketing performance. *Chulalongkorn Business Review*, 42(4), 44-66.
- Petchuay, P., Pajit, P., & Rodsisen, R. (2021). Characteristics of entrepreneurs affecting the success of the administration of small and medium enterprises: A case study of palm oil industry in Surat Thani. *Journal of Management Sciences Suratthani Rajabhat University*, 8(1), 107-124.
- Robbins, L. (1932). *An essay on the nature and significance of economic science*. Macmillan.
- Scheall, S. (2017). What is so extreme about Mises's extreme apriorism? *Journal of Economic Methodology*, 24(3), 226-249.
- Schoorl, E. (2012). *Jean-Baptiste Say: Revolutionary, entrepreneur, economist*. Routledge.
- Schumpeter, J. (1934). *The theory of economic development*. Oxford University Press.
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217-226.
- Stockemer, D. (2019). *Quantitative methods for the social sciences*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-99118-4>
- Teece, D. (2018). *Entrepreneurial rents*. In Augier, M., and Teece, D. (eds) *The Palgrave Encyclopedia of Strategic Management*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/978-1-137-00772-8_476
- Teece, D., & Leih, H. (2016). Uncertainty, innovation, and dynamic capabilities: An introduction. *California Management Review*. 58(4), 5-12.
- Van Burg, E., Cornelissen, J., Stam, W., & Jack, S. (2022). Advancing qualitative entrepreneurship research: Leveraging methodological plurality for achieving scholarly impact. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 46(1), 3-20. <https://doi.org/10.1177/1042258720943051>
- Wingate, M. (2020). Conviction, priority, and rationalism in Aristotle's epistemology. *Journal of the History of Philosophy*, 58(1), 1-27.

ประวัติแนบท้ายบทความ

Name and Surname: Assistant Professor Dr.Chaiwat Baimai
Highest Education: Doctor of Philosophy (International Business)
University or Agency: Division of Management, Faculty of Business Administration,
Maejo University
Field of Expertise: International Business, Operations Management, Entrepreneurship
E-mail: cbaimai@yahoo.com

